

VOORBEREIDINGSDOCUMENT

WERKEN MET DE GROEPSPLANVERSNELLER

1 Voorbereiding op het werken met de Groepsplanversneller

Het maken van een groepsplan zorgt voor bewust handelen in de groep. En hierin is de rol van de leraar cruciaal. De plannen worden gemaakt per leerjaar, maar zijn in beginsel altijd gebaseerd op een aantal keuzes en afspraken op schoolniveau. Deze (voorwaardelijke) afspraken staan in de meeste gevallen beschreven in de onderwijskundige paragraaf van het schoolplan, dat doorgaans voor een periode van vier schooljaren geldt. Werken met groepsplannen vereist dus maatwerk. Daarom kan iedere school haar eigen specifieke keuzes en afspraken zelfstandig in de Groepsplanversneller verwerken en beheren.

De Groepsplanversneller verzorgt voor de schoolbeheerder(s) - veelal de IB'er(s) - van de gelijknamige webapplicatie een beheerderstraining. Na deze training is de beheerder in staat om alle schoolkeuzes en -afspraken in de Groepsplanversneller te verwerken, zodat de leraren de (leerling)gegevens eenvoudig en snel kunnen gaan vastleggen die voor hun groep én de school van belang zijn.

Deze schoolkeuzes en -afspraken zijn in een groot aantal gevallen al gemaakt en bekend. Dat maakt het instellen voor de beheerder vrij eenvoudig. Er is echter nog een grote groep scholen die deze schoolkeuzes nog dienen te maken of nog een keer tegen het licht willen houden. Voor deze laatste groep scholen is dit voorbereidingsdocument opgesteld.

1.1 Schoolkeuzes en -afspraken maken

Een school kan op verschillende manieren haar (werk)afspraken rondom het werken met groepsplannen bepalen. Een school kan het wenselijk vinden dat de IB'er hierin het voortouw neemt. Of dat de IB'er de schoolkeuzes en -afspraken in samenwerking met enkele collega's uitwerkt. Een werkvorm op bovenscholings niveau met alle intern begeleiders is ook goed mogelijk. Indien het hele schoolteam wordt betrokken bij het maken of actualiseren van de schoolkeuzes en -afspraken, dan zullen deze niet alleen schoolbreed bekend, maar ook gedragen worden. Het is aan de school om hiertoe een werkbare en praktische werkvorm te kiezen.

Indien gewenst kan altijd gebruik worden gemaakt van het advies een externe inhoudsdeskundige. Enkele van deze deskundigen vind je op deze internetpagina: <http://groepsplanversneller.nl/partners/>. Wij adviseren in ieder geval een agenda voor te bereiden en te volgen, waarna alle schoolkeuzes en -afspraken zijn gemaakt of geactualiseerd. Per leergebied hoeft dit maar éénmalig te gebeuren en dat kan binnen één werkdag!

Hieronder volgt een toelichting op de keuzes en afspraken die iedere school zelfstandig en naar wens in de Groepsplanversneller kan inrichten.

1.1.1 Leergebied

De school bepaalt allereerst voor welk leergebied zij de schoolkeuzes en -afspraken wil gaan maken of actualiseren. Denk hierbij aan bijvoorbeeld 'lezen', 'rekenen' en 'spelling'. Zeker wanneer de school aan het begin staat van het werken met de Groepsplanversneller is het raadzaam te starten met één leergebied. Deze focus helpt de teamleden om zich écht (weer eens) te verdiepen in het gekozen leergebied. Daarnaast wordt de stap naar een volgend leergebied een stuk eenvoudiger.

Het maakt niet uit welk leergebied er wordt gekozen, als de keuze maar onderbouwd kan worden. Het verdient aanbeveling om de schoolambitie en -doelstellingen op het geselecteerde leergebied (nog eens) teambreed toe te lichten. Wat willen we bereiken op dit leergebied? Wat betekent dit voor de doorlopende leerlijn? En daarmee voor ieder leerjaar? Welke aanpak, methoden en interventies zetten we daarvoor in? Antwoorden op dergelijke vragen helpen de school om inhoud te geven aan kwaliteitsverbetering van het gekozen leergebied.

1.1.2 Groepsplanperiode(n)

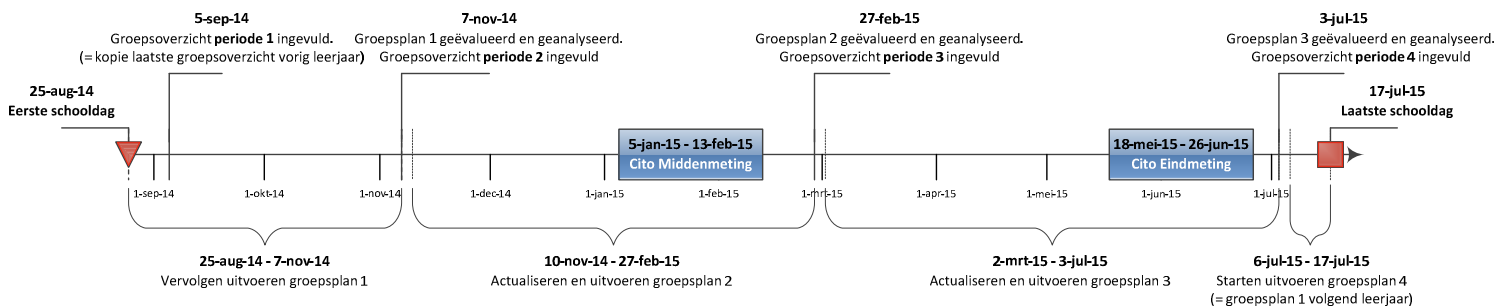
De toelichting op de schoolambitie en -doelen van het gekozen leergebied, helpt de leraren bij het bepalen van de tussendoelen voor ieder leerjaar. Deze tussendoelen geven aan wat de leerlingen tegen het einde van een groepsplanperiode zouden moeten kennen en kunnen. Aangezien de tijdspanne, waarin aan de tussendoelen gewerkt wordt, per leerjaar kan verschillen, kan ook het aantal groepsplanperiodes afwijken.

Een effectieve manier om het aantal groepsplanperiodes te bepalen is deze per leerjaar in een tijdlijn te plaatsen. Op de volgende pagina is een voorbeeld van een dergelijke tijdlijn weergegeven voor het leergebied 'lezen' (technisch en begrijpen lezen tezamen) van de leerjaren 3 t/m 8.

In dit voorbeeld hanteert de school voor het leergebied 'lezen' drie groepsplanperiodes voor schooljaar 2014-2015. De resultaten en observaties die de leraar in de derde en tevens laatste periode heeft verzameld, dienen nog in een (laatste) groepsoverzicht te worden gezet. Hiertoe maakt de schoolbeheerder een vierde groepsplanperiode aan. Het groepsoverzicht van deze vierde periode wordt vervolgens door de leraar van het volgende leerjaar als beginsituatie van zijn/haar eerste groepsplanperiode gebruikt.

De schoolbeheerder kan voor iedere leerjaar het gewenste aantal groepsplanperioden van het gekozen leergebied instellen. Bovenop dit aantal stelt hij/zij dus altijd nog een 'extra' (overdrachts)periode in. Het gaat hierbij om de einddata van de groepsplanperioden. In onderstaand voorbeeld dus **7 november, 27 februari, 3 juli en 17 juli (= aanvang periode 1 volgend leerjaar)**. Zorg er in ieder geval voor dat de groepsplanperioden een volledig leerjaar bestrijken.

Daarnaast kan aangegeven worden in welke periode(n) de Cito-toets wordt afgenomen. In de tijdlijn hieronder wordt in groepsplanperiode 2 en 3 een Cito-toets afgenomen. De resultaten op de M- en E-meting worden in, respectievelijk, groepsverzicht 3 en 4 verwerkt. Dit houdt in dat de resultaten op de Cito-Eindmeting van het vorige leerjaar in groepsverzicht 1 en 2 ongewijzigd zullen blijven. De schoolbeheerder stelt daarmee **27 februari** als einddatum in voor het eerste niet-methodetoets moment. Tot en met deze datum onthoudt de Groepsplanversneller de normen die behoren bij de E-meting van het vorig leerjaar. Vervolgens wordt **3 juli** als de einddatum ingesteld van het tweede niet-methodetoets moment. Tot en met deze datum onthoudt de Groepsplanversneller de normen die behoren bij de M-meting van het huidige leerjaar. De einddatum van het derde en tevens laatste niet-methodetoets moment van het huidige leerjaar is **17 juli**. De normen die behoren bij de Cito Eindmeting worden daarmee tot en met de laatste schooldag van het huidige schooljaar gehanteerd.

1.1.3 Groepsverzicht

Voor het gekozen leergebied wordt het groepsverzicht per leerjaar én periode door de school zelf vormgegeven. Het is belangrijk zelf na te denken over welke gegevens de school wil verzamelen en de hoe leraar dit doet. Maar ook welke onderdelen men wil toetsen en hoe. Soms kan dat via observatie door de leerkracht, een gesprek met een leerling of een afzonderlijke toets. De school maakt hier zelf keuzes in. Denk bijvoorbeeld aan (onderdelen van) (niet-)methodetoetsen, maar ook aan schoolspecifieke toetsen, of een onderdeel uit een specifiek registratiesysteem dat iets zegt over het betreffende leergebied.

Om per leerjaar én periode het groepsverzicht vorm te geven is **bijlage 1** een effectief hulpmiddel. Print dit lege groepsverzicht, afhankelijk van het aantal groepsplanperioden per leerjaar, een aantal keren uit. Vul vervolgens de relevante en gewenste (toets)onderdelen in. Hierbij is het handig om de tussendoelen waaraan in een periode wordt gewerkt te kennen. Wanneer in periode 1¹ van leerjaar 3 niet wordt gewerkt aan bijv. AVI, dan hoeft dit (toets)onderdeel dus ook niet in het groepsverzicht van de eerste groepsplanperiode te worden opgenomen.

Bepaal vervolgens de manier waarop deze (toets)onderdelen beoordeeld dienen te worden. De schoolbeheerder kan dit eigenhandig verzorgen, maar vanwege het draagvlak kan het verstandig zijn deze door de leraar van het betreffende leerjaar te laten vullen. Of gezamenlijk door de leraren van een bepaalde bouw.

1.1.4 Groepsdifferentiatie

Om de leerlingen in het groepsverzicht met vergelijkbare (onderwijs)behoeften in kaart te brengen en te clusteren, hanteert de Groepsplanversneller de datamuur. Deze krachtige techniek voorkomt dat de leerlingen louter en alleen op basis van de resultaten op een niet-methodetoets worden gedifferentieerd in één van de drie instructiegroepen: instructiegevoelig, -afhankelijk en -onafhankelijk. De terminologie van deze drie subgroepen kan naar wens worden aangepast. Per leerjaar én groepsplanperiode kan het schoolteam zelf invulling geven aan de vorm en inhoud van iedere gewenste datamuur.

Met behulp van **bijlage 2** kunnen de datamuren per leerjaar én periode worden vormgegeven. Alle (toets)onderdelen die zijn aangemaakt in het groepsverzicht kunnen gebruikt worden in een datamuur.

Ter illustratie: in leerjaar 7 worden de leerlingen met betrekking tot het leergebied lezen geclusterd op basis van hun scores op de niet-methodetoets Begrijpend lezen én de methodetoets Nieuwsbegrip. Deze eerste datamuur krijgt de naam 'Begrijpend lezen'. Op dit leesgebied ligt in dit leerjaar de focus. Ondanks deze focus wil de school technisch lezen goed onderhouden. Daarom wordt hiervan een tweede datamuur aangemaakt.

¹ Periode 1 van ieder leerjaar start op de eerste schooldag van het nieuwe schooljaar. De huidige situatie van de groep leerlingen, op het betreffende leergebied, wordt in deze periode gelijk gesteld aan de eindsituatie van het vorige leerjaar. Dit betekent dat het groepsverzicht van periode 1 exact gelijk is aan het laatste groepsverzicht van het vorige leerjaar. Aan het begin van het schooljaar heeft de leraar immers nog geen andere (toets)gegevens.

In deze datamuur 'Technisch lezen' worden de leerlingen geclusterd op basis van hun scores op AVI en DMT. De twee datamuren worden in alle vier de groepsplanperioden getoond. De clustering in de datamuur 'Begrijpend lezen' verschijnt automatisch onder 'Didactische onderwijsbehoefte' in het groepsoverzicht (zie bijlage 1). Deze datamuur is dus leidend.

Wanneer er meer dan één datamuur in een periode wordt ingesteld, dan is er altijd één datamuur leidend voor de clustering in het groepsoverzicht en -plan. Geef daarom, in de laatste kolom van bijlage 2, achter iedere datamuur de groepsplanperiode(n) aan waarin de datamuur leidend is voor de clustering van de leerlingen in het groepsoverzicht en -plan. In het geval van de twee datamuren in groep 7 is de datamuur 'Begrijpend lezen' de 'primaire' datamuur voor alle vier de groepsplanperioden.

1.1.5 Groepsplan

De school geeft voor het betreffende leergebied het liefst zelf inhoud aan het groepsplan per periode. In de praktijk helpt het om met elkaar deze (basis)groepsplannen te maken. Dit zorgt voor een goede onderlinge afstemming en is het een goede manier om de basiskennis van het leergebied binnen het team praktisch te versterken.

Print het lege groepsplan (bijlage 3), afhankelijk van het aantal groepsplanperioden per leerjaar, een aantal keren uit. En laat bijvoorbeeld de leraar van ieder leerjaar, samen met zijn of haar bouwcollega's, dit groepsplan (per subgroep) vullen. De schoolbeheerder kan vervolgens alle 'schoolspecifieke basisgroepsplannen' per periode van ieder leerjaar eenvoudig in de Groepsplanversneller verwerken.

DOEL	INHOUD	AANPAK/METHODIEK	ORGANISATIE	MONITORING
<p>Wat wil ik met deze leerlingen in deze periode bereiken?</p>	<p>Wat bied ik de leerlingen aan?</p>	<ul style="list-style-type: none"> lesmodel instructie interventies 	<ul style="list-style-type: none"> dag + tijd tijd met leerkracht tijd zelfstandig 	<p>Hoe volg ik de ontwikkeling van de leerlingen?</p>
<p>Een doel geeft de gewenste situatie weer / welke kennis en vaardigheden moeten de leerlingen aan het eind van de periode bereikt hebben.</p> <p>Deze doelen zijn SMART geformuleerd en dus ook voor alle groepen te evalueren.</p> <p>Voor de school geldt dat zij intern vaststellen welke termen worden gebruikt bij de beschrijvingen van het doel.</p>	<p>Welke leerstof / activiteiten zet ik in?</p> <ul style="list-style-type: none"> Aangeven van leerstof (methode), materialen, middelen. Kernachtig staat aangegeven wat als basis aan de groep, subgroepen of individuele leerlingen naast de methode aangeboden wordt om gestelde doelen te bereiken. Welke aanvullende of zelfs alternatieve leerstof wordt ingezet om doelen te behalen, zoals extra programma's, software, andere methodieken. 	<p>Hoe geef ik instructie en begeleiding?</p> <p>De leerkracht geeft aan hoe de leerstof aan de diverse subgroepen wordt aangeboden.</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoe houd ik rekening met diverse leerstijlen? Welke didactische interventies vinden er plaats? Welke pedagogische aspecten verdienen aandacht? Hoe geef ik de instructie, wat zijn aandachtspunten? Het beschikbaar stellen van extra onderwijstijd. 	<ul style="list-style-type: none"> Hoe vaak per week aan de afzonderlijke groepjes, welke dagen, tijdsduur? Hoe plan je de instructie en begeleiding, op welke momenten van de dag, frequentie, enz. Uitvoeren direct instructiemodel. Samenwerken met andere leerlingen / verwerkingsvormen. Aangeven wat andere leerlingen doen. Ev. thuis oefenen (als aanvulling op dat wat in de groep gebeurt). 	<p>Hoe (met welke middelen en op welke manier) wordt er wanneer geëvalueerd? (Denk hierbij aan (Cito)toetsen, observaties, analyses, gesprekken).</p>

1.1.6 Groeps- en leerlingbespreking

De intern begeleider leidt de groepsbespreking en maakt hiervan een kort verslag in een groepsbesprekingsformulier. De opzet van dit formulier en het aantal groepsbesprekingen is in de Groepsplanversneller schoolspecifiek in te stellen.

In bijlage 4 kan de intern begeleider (vaak ook de schoolbeheerder van de Groepsplanversneller) zelf de gewenste onderwerpen noteren die tijdens de groepsbesprekingen aan bod dienen te komen en vastgelegd worden. Ook het aantal groepsbesprekingen kan zelfstandig bepaald worden. Gebruik hierbij bijvoorbeeld de tijdlijn uit paragraaf 1.2. Op basis daarvan kan de intern begeleider bepalen wanneer het gewenst is om een groepsbespreking te plannen. Ook hiertoe zijn vooral de (eind)data van de groepsbesprekingen van belang.

Het is mogelijk dat tijdens de groepsbespreking het besluit genomen wordt om, na toestemming van de ouder(s), een specifieke leerling te bespreken. Dit gebeurt tijdens een aparte leerlingbespreking. Meestal wordt dit besluit genomen als blijkt dat herhaaldelijk onvoldoende aan de onderwijsbehoefte(n) van een bepaalde leerling tegemoet kan worden gekomen. De focus tijdens deze bespreking ligt vooral op het vinden van een antwoord op de begeleidingsvraag van de leraar. Ook de opzet van het leerlingbesprekingsformulier is naar wens in te richten. Gebruik hiertoe bijlage 5.

1.1.7 Groepsnormen

Achter de verschillende niet-methodetoetsen én methodetoetsen in het groepsoverzicht schuilen normen. Deze normen zijn, naast het leergebied, afhankelijk van: (1) het schoolprofiel (PO, SO V(S)O), (2) schoolpopulatie (< 15% of ≥ 15% gewogen leerlingen), (3) het leerjaar en natuurlijk (4) de groepsplanperiode. In de Groepsplanversneller kan de school deze normen zelf instellen en beheren.

Indien voor een (toets)onderdeel in het groepsoverzicht gekozen is voor de beoordelingsvorm A (invoeren van een getal), dan zullen er voor dat onderdeel normen ingesteld dienen te worden. Dat kan voor niet-methodetoetsen én voor methodetoetsen.

De concrete vraag met betrekking tot de niet-methodetoetsen hierbij is: tot en met welke vaardigheidsscore wordt de leerling in welke subgroep geclusterd? Worden de leerlingen met een I of II score op een niet-methodetoets automatisch bij de instructie-onafhankelijke groep geplaatst? Of kiezen wij - gegeven onze schoolpopulatie - ervoor dat alleen de leerlingen met een I score in die groep worden geclusterd? Ten aanzien van de methodetoetsen kan de school zelf bepalen wanneer een score 'groen', 'geel' of 'rood' gekleurd zal worden.

Op internet circuleren vele verschillende overzichten met normen die je kunt downloaden. Maak hier vooral gebruik van. Een overzicht met normen voor de niet-methodetoetsen kun je vinden bij o.a. de Schoolbegeleidingsdienst Zaanstreek Waterland (zie: http://www.sbwz.nl/userfiles/CITO_tabellen_tussenopbrengsten_-februari_2015.pdf) en het Haags Centrum voor Onderwijsadvies (zie: http://www.hco.nl/images/paginas/werkenaanopbrengsten/Werken_aan_opbrengsten/2015-2_Tabellen_tussenopbrengsten_groepsniveau_CITO_LOVS.pdf).

Tot slot

Bijlagen 1 t/m 4 zijn ook digitaal in te vullen. Deze digitale bijlagen kunnen aangevraagd worden door een e-mail te sturen naar: info@groepsplanversneller.nl, met als onderwerp 'digitale bijlagen'.

Groepsoverzicht _____

Leerjaar: __ Periode: __ Startdatum: __-__-__ Einddatum: __-__-__

Niet-methodetoetsen (of onderdelen daarvan)	Methodetoetsen (of onderdelen daarvan)	Overig (denk aan observaties)	Vaste onderdelen groepsoverzicht				
--	---	----------------------------------	----------------------------------	--	--	--	--

1. Vul hieronder de gewenste (toets)onderdelen in:

1	2	3	1	2	3	1	2	3	Onderstreepte termen zijn op verzoek te wijzigen				
									<u>Didactische onderwijs-behoefte</u>	Afwijkend oordeel leraar	<u>Observatie-gegevens</u>	<u>Pedagogische onderwijs-behoefte</u>	Signaal

2. Geef hieronder, per (toets)onderdeel, de gewenste beoordelingsvorm aan:

1	2	3	1	2	3	1	2	3	Clustering (Autom.)	Wijzigen clustering (handm.)	Invoeren tekst	Invoeren tekst	Selectie IHP / OP / IHP + OP

Beoordelingsvormen:

- A. Invoeren van een getal (bijv.: een vaardigheidsscore, een cijfer). Deze beoordelingsvorm is niet mogelijk i.c.m. (toets)onderdelen onder 'Overig'.
- B. Selecteren standaard beoordeling: goed / voldoende / onvoldoende (naamgeving kan gewijzigd worden).
- C. Selecteren aangepaste beoordeling zoals Uitmuntend, Zeer goed, Ruim voldoende, Voldoende, Matig en Onvoldoende (deze beoordelingen kun je zelf vorm geven).
- D. Invoeren van tekst.

3. Meer (toets)onderdelen gewenst? Vul ze hieronder aan:

Niet-methodetoetsen (of onderdelen daarvan) + beoordelingsvorm:	Methodetoetsen (of onderdelen daarvan) + beoordelingsvorm:	Overige (denk aan observaties) + beoordelingsvorm:
4.....	4.....	4.....
5.....	5.....	5.....
6.....	6.....	6.....
7.....	7.....	7.....
8.....	8.....	8.....

Groepsdifferentiatie _____

Leerjaar: __

Naam datamuur

(Toets)onderdeel 1

(Toets)onderdeel 2

1. Maak hieronder de gewenste datamu(u)r(en) voor het bovengenoemde leerjaar aan:

Naam datamuur:

(Toets)onderdeel 1:

(Toets)onderdeel 2:

Groepsplanperiode(n):

Primair in periode(n):

1.....		vs.			
2.....		vs.			
3.....		vs.			
4.....		vs.			
5.....		vs.			
6.....		vs.			
7.....		vs.			

Groepsplan _____

Leerjaar: __ Periode: __ Startdatum: __-__-__ Einddatum: __-__-__

Subgroep Namen	DOEL Wat wil ik met deze leerlingen in deze periode bereiken?	INHOUD Wat bied ik de leerlingen aan?	AANPAK/METHODIEK <ul style="list-style-type: none"> • lesmodel • instructie • interventies 	ORGANISATIE <ul style="list-style-type: none"> • dag + tijd • tijd met leerkracht • tijd zelfstandig 	MONITORING Hoe volg ik de ontwikkeling van de leerlingen?
<p><i>Instructiegevoelige leerlingen (basisgroep):</i></p> <p><i>Namen (wordt automatisch gevuld):</i></p>					

Groepsplan _____

Leerjaar: __ Periode: __ Startdatum: __-__-__ Einddatum: __-__-__

Subgroep Namen	DOEL Wat wil ik met deze leerlingen in deze periode bereiken?	INHOUD Wat bied ik de leerlingen aan?	AANPAK/METHODIEK <ul style="list-style-type: none"> • lesmodel • instructie • interventies 	ORGANISATIE <ul style="list-style-type: none"> • dag + tijd • tijd met leerkracht • tijd zelfstandig 	MONITORING Hoe volg ik de ontwikkeling van de leerlingen?
<p><i>Instructie-afhankelijke leerlingen:</i></p> <p><i>Namen (wordt automatisch gevuld):</i></p>					

Groepsplan _____

Leerjaar: __ Periode: __ Startdatum: __-__-__ Einddatum: __-__-__

Subgroep Namen	DOEL Wat wil ik met deze leerlingen in deze periode bereiken?	INHOUD Wat bied ik de leerlingen aan?	AANPAK/METHODIEK <ul style="list-style-type: none"> • lesmodel • instructie • interventies 	ORGANISATIE <ul style="list-style-type: none"> • dag + tijd • tijd met leerkracht • tijd zelfstandig 	MONITORING Hoe volg ik de ontwikkeling van de leerlingen?
<p><i>Instructie-onafhankelijke leerlingen:</i></p> <p><i>Namen (wordt automatisch gevuld):</i></p>					

Groepsbespreking

Leerjaar: __

1. Noteer hieronder de datum waarop de groepsbespreking gaat plaatsvinden:

Datum groepsbespreking 1: __-__-____ Datum groepsbespreking 2: __-__-____ Datum groepsbespreking 3: __-__-____

Datum groepsbespreking 4: __-__-____ Datum groepsbespreking 5: __-__-____ Datum groepsbespreking 6: __-__-____

2. Noteer hieronder de gewenste onderwerpen ter bespreking gedurende de groepsbespreking (deze kunnen per leerjaar afwijken):

01.....	09.....
02.....	10.....
03.....	11.....
04.....	12.....
05.....	13.....
06.....	14.....
07.....	15.....
08.....	16.....

Leerlingbespreking

Leerjaar: __

1. Noteer hieronder de gewenste onderwerpen ter bespreking gedurende de leerlingbespreking (deze kunnen per leerjaar afwijken):

01.....	09.....
02.....	10.....
03.....	11.....
04.....	12.....
05.....	13.....
06.....	14.....
07.....	15.....
08.....	16.....

